

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1974-1975

10 DECEMBER 1974

WETSVOORSTEL

tot aanvulling van artikel 64 van het Wetboek
van de belasting over de toegevoegde waarde.

(Ingediend door de heer d'ALCANTARA.)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De toepassing van artikel 64 van het B. T. W.-Wetboek waarbij een vermoeden *juris tantum* bestaat dat alle aangekochte of geproduceerde goederen en diensten geacht worden te zijn geleverd of verricht onder voorwaarden die de B. T. W. opeisbaar maken, doet grote moeilijkheden ontstaan, meer in het bijzonder in hoofde van de kleine ondernemingen.

Dit artikel neemt gedeeltelijk artikel 48³ van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen over.

Op grond van artikel 12 van het koninklijk besluit n° 1 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de B. T. W., zijn de belastingplichtigen wier jaaromzet niet méér bedraagt dan vijf miljoen F ontheven van de verplichting een gedetailleerde boekhouding te voeren. Zij moeten evenwel een boek voor inkomende facturen, een boek voor uitgaande facturen en een dagontvangstenboek bijhouden. Na onderhandelingen met het gemeenschappelijk front der zelfstandigen, werd de grens van de jaaromzet van 5 miljoen F opgetrokken tot 7,5 miljoen F.

In de praktijk echter komt een controle door de B. T. W.-administratie van een dergelijke belastingplichtige hierop neer dat het bedrag van zijn werkelijke omzet zoals blijkt uit de samenstelling van zijn dagontvangstenboek en uitgaand facturenboek vergeleken wordt met het resultaat van een theoretische omzetberekening dat bekomen wordt door het aankoopcijfer over een controleperiode — één boekjaar — te vermenigvuldigen met een of meerdere winstcoëfficiënten die zouden gelden in zijn branche. Indien dit laatste cijfer hoger ligt dan het eerste bedrag, wordt een regularisatie opgelegd aan de belastingplichtige. Het is uitgesloten dat deze kleine ondernemer enig tegenbewijs zou leveren tenzij hij zou overgaan tot het voeren van een volledig gedetailleerde boekhouding zoals deze opgelegd wordt aan de grote ondernemingen.

Chambre des Représentants

SESSION 1974-1975

10 DÉCEMBRE 1974

PROPOSITION DE LOI

complétant l'article 64
du Code de la taxe sur la valeur ajoutée.

(Déposée par M. d'ALCANTARA.)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'application de l'article 64 du Code de la T. V. A., pour lequel il existe une présomption *juris tantum* selon laquelle tous les biens achetés ou vendus et tous les services fournis sont présumés avoir été livrés ou fournis dans des conditions qui rendent la T. V. A. exigible, suscite de grandes difficultés, plus particulièrement dans le cas des petites entreprises.

Cet article n'est que la reprise partielle de l'article 48³ du Code des taxes assimilées au timbre.

En vertu de l'article 12 de l'arrêté royal n° 1 relatif aux mesures tendant à assurer le paiement de la T. V. A., les assujettis dont le chiffre d'affaires annuel n'excède pas cinq millions de francs sont dispensés de la tenue d'une comptabilité détaillée. Ils doivent cependant tenir à jour un facturier d'entrée, un facturier de sortie et un journal des recettes. A la suite de négociations avec le front commun des travailleurs indépendants, le plafond du chiffre d'affaires a été porté de 5 millions de F à 7,5 millions de F.

En pratique cependant, le contrôle de ces assujettis par l'Administration de la T. V. A. revient à comparer le montant de leur chiffre d'affaires réel, tel que celui-ci ressort de leur journal des recettes et de leur facturier de sortie, avec le résultat d'un calcul théorique du chiffre d'affaires, obtenu par la multiplication du chiffre des achats pour une période de contrôle — une année comptable — par un ou plusieurs coefficients de bénéfice qui seraient valables pour leur branche. Si le chiffre obtenu est supérieur au premier montant, une régularisation est imposée aux assujettis. Il est exclu que le petit indépendant puisse fournir la preuve contraire, à moins de tenir une comptabilité complète et détaillée, telle qu'elle est imposée aux grandes entreprises.

De hier bedoelde belastingplichtigen zijn deze waarbij :

- voor wie geen forfaitaire akkoorden in hun branche bestaan;
- voor wie toch forfaitaire akkoorden bestaan, doch die hun zaak uitbaten in omstandigheden die niet overeenkomen met het principe van het algemeen gemiddelde waarop deze akkoorden berusten;
- of die niet voldoen aan de voorwaarden gesteld in het koninklijk besluit n° 2 van 7 november 1969 om van de forfaitaire taxatie te genieten.

De auteurs van het onderhavig voorstel menen dat, op grond van de volgende argumentatie, een aanpassing van de tekst van voornoemd artikel 64, verantwoord is :

a. Artikel 12 van het koninklijk besluit n° 1 onthef uitdrukkelijk de kleine belastingplichtige van het voeren van een gedetailleerde boekhouding en stelt een andere wijze van administratie in de plaats.

Van deze vereenvoudigde boekhouding mag alsdan worden verondersteld, behoudens ernstig tegenbewijs van onjuistheid, dat zij, evenzeer als de gedetailleerde boekhouding bij de grotere onderneming, de heffing en de controle over de heffing van de B. T. W. mogelijk maakt.

Indien dit niet zo is, dan heeft dergelijke boekhouding in feite geen zin. Het kan daarenboven zeker niet de bedoeling geweest zijn door deze versoepeling tevens de geloofwaardigheid aan te tasten van de bij te houden administratie. Een dergelijke ingreep zou men trouwens bij de totstandkoming van dit besluit in middenstandskringen nooit hebben aanvaard.

Artikel 64, § 1, van de B. T. W.-Wetboek voert een vermoeden *juris tantum* in, waarbij hij die goederen verkrijgt of produceert geacht wordt die te hebben verkocht in omstandigheden die de B. T. W. eisbaar maken.

Het tegenbewijs kan enkel op een ernstige wijze worden geleverd door het houden van een boekhouding waarvan mag worden verondersteld dat zij een beeld geeft van de werkelijke commerciële handelingen van de belastingplichtige. Aangezien deze boekhouding door middel van een koninklijk besluit wordt opgelegd aan de belastingplichtige, moet deze door de Administratie als geloofwaardig worden aangezien. Wanneer zulks niet het geval is, dan staat de belastingplichtige in een toestand van volledige rechtsonzekerheid.

Er zou zelfs kunnen worden gesteld dat de huidige wijze waarop de B. T. W.-Administratie voornoemd artikel 64, § 1, van de B. T. W.-wet toepast, niet als een controle over de juiste heffing van de B. T. W. kan worden aangezien, doch eerder als een eenzijdig opgelegde taxatie die ofwel een voorfinanciering betekent in deze gevallen waar voor onverkochte produkten toch reeds B. T. W. dient te worden gestort ofwel een verrijking zonder oorzaak betekent voor de schatkist wanneer winstmarges worden opgelegd die de belastingplichtige in feite nooit toepast.

b. De omstandigheden waarin de B. T. W. eisbaar wordt en moet worden voldaan zijn moeilijk vergelijkbaar met die van de met het zegel gelijkgestelde taksen.

— Het gaat vooreerst om de inhoud van artikel 64 van het B. T. W.-Wetboek, respektievelijk artikel 48³ van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen. Dit laatste artikel luidde als volgt :

« Al wie koopt of voortbrengt om te verkopen is ertoe gehouden, wanneer hij ertoe verzocht wordt door de aangestelden van het bestuur, de aanwending te bewijzen gegeven aan de door hem gekochte of voortgebrachte koopwa-

Les contribuables visés en l'occurrence sont ceux :

- pour lesquels il n'existe pas d'accord forfaitaire en ce qui concerne leur branche;
- pour lesquels il existe un accord forfaitaire, mais qui exploitent leur entreprise dans des conditions non conformes au principe de la moyenne générale, sur lequel se fondent ces accords;
- qui ne réunissent pas les conditions prévues par l'arrêté royal n° 2 du 7 novembre 1969 pour bénéficier de la taxation forfaitaire.

Les auteurs de la présente proposition estiment qu'une adaptation du texte de l'article 64 précité se justifie pour les raisons suivantes :

a. L'article 12 de l'arrêté royal n° 1 dispense expressément les petits contribuables de la tenue d'une comptabilité détaillée, en substituant à celle-ci un mode de gestion différent.

On est dès lors en droit de supposer que cette comptabilité simplifiée permet, sauf preuve contraire sérieuse d'inexactitude, la perception et le contrôle de la perception de la T. V. A., au même titre que la comptabilité détaillée des grandes entreprises.

Si ce n'est pas le cas, une telle comptabilité n'a, en fait, aucune portée. Par ailleurs, cet assouplissement ne peut certainement pas avoir eu pour but de porter atteinte à la crédibilité du mode de gestion imposé. Les milieux appartenant aux classes moyennes n'auraient d'ailleurs jamais admis une telle manœuvre lors de l'élaboration de l'arrêté.

L'article 64, § 1, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée instaure une présomption *juris tantum* en vertu de laquelle toute personne qui achète ou produit des marchandises est présumée les avoir livrées dans des conditions qui rendent la T. V. A. exigible.

La preuve contraire ne peut être fournie, de façon sérieuse, que par la tenue d'une comptabilité dont on est en droit de supposer qu'elle reflète les actes commerciaux réels du contribuable. Etant donné que cette comptabilité est imposée au contribuable par voie d'arrêté royal, l'Administration est tenue de la considérer comme digne de foi. S'il n'en est pas ainsi, le contribuable se trouve démuné de toute garantie légale.

Il pourrait même être dit que la façon dont l'Administration de la T. V. A. applique actuellement l'article 64, § 1, de la loi sur la T. V. A. ne peut être considérée comme un contrôle de la juste perception de cette T. V. A., mais plutôt comme une taxation imposée unilatéralement et qui constitue soit un préfinancement, dans les cas où la T. V. A. est quand même exigible pour des produits invendus, soit un enrichissement non motivé du Trésor, dans les cas où le contribuable se voit imposer des marges bénéficiaires qu'en fait il n'applique jamais.

b. Les circonstances où la T. V. A. devient exigible et doit être acquittée ne sont guère comparables à celles qui régissent les taxes assimilées au timbre.

— Il s'agit, premièrement, de la teneur respective de l'article 64 du Code sur la T. V. A. et de l'article 48³ du Code des taxes assimilées au timbre. Ce dernier article était libellé comme suit :

« Toute personne qui achète ou produit pour vendre est tenue, lorsqu'elle en est requise par les préposés de l'administration, d'établir l'affectation donnée aux marchandises achetées ou produites par elle, dont elle ne peut justifier

ren waarvan hij het bestaan in magazijn niet kan staven; bij gemis zulks te doen, wordt hij beschouwd, voor de toepassing der overdrachtstaxe, gezegde koopwaren verkocht te hebben in omstandigheden die deze taxe eisbaar maken. »

— In dit geval werd eerst een visuele controle uitgeoefend op de voorraad van de betrokkene. Deze controlepraktijk wordt in de B. T. W.-regeling nooit toegepast. Daarenboven bestaat geen verplichting van inventaris voor de kleine onderneming omdat dit voor dergelijke bedrijven bijzondere moeilijkheden stelt.

— Het probleem van de winstmarge stelde zich niet onder het regime van de zegeltaksen. In de B. T. W.-regeling is dit echter wel een belangrijke factor omdat toegevoegde waarde en winstmarge heel nauw verwant zijn.

— Hieruit vloeit eveneens voort dat de band tussen de inkomstbelastingen en de B. T. W. zeer nauw is. Dit gold echter niet voor de zegeltaksen.

— In het regime van de zegeltaksen tenslotte bestond geen verplicht opgelegde boekhouding. In het huidige B. T. W.-stelsel is dit wel het geval. Aldus was artikel 48³ in het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen méér verantwoord dan in het huidige B. T. W.-Wetboek.

c. De verstrengeling van B. T. W. en directe belastingen heeft tot gevolg dat het omzetcijfer van een belastingplichtige, door een van beide administraties vastgesteld, ook geldt voor de andere administratie. Deze controlepraktijk leidt er echter toe dat de taxatie bij vergelijking (art. 248 W. I. B.) of door middel van tekenen en indicien (art. 247 W. I. B.) die niet voorzien is door het B. T. W.-Wetboek, toch onrechtstreeks wordt aangewend wanneer de administratie van directe belastingen eerst een controle of herziening toepast waaruit een verhoging van de omzet resulteert. Aldus wordt een bedrag aan B. T. W. eisbaar dat juridisch elke rechtsgrond mist.

Ook in deze gevallen staat de belastingplichtige machteloos, zelfs al beschikt hij over een boekhouding die hij conform de wettelijke voorschriften bijhoudt.

Het is in deze omstandigheden dat dit voorstel van wetswijziging wordt ingediend.

A. d'ALCANTARA.

WETSVOORSTEL

Enig artikel.

In artikel 64 van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde wordt een § 2bis ingevoegd luidend als volgt :

« Het tegenbewijs wordt geacht te zijn geleverd wanneer de belastingplichtige zijn boekhoudkundige en administratieve verplichtingen heeft nageleefd volgens de wettelijke voorschriften voortvloeiend uit dit Wetboek ».

26 november 1974.

A. d'ALCANTARA,
P. DE VIDTS,
J. DUPRE.

l'existence en magasin; faute de ce faire, elle est considérée, pour l'application de la taxe de transmission comme ayant vendu les dites marchandises dans des conditions qui rendent cette taxe exigible. »

— Dans ce cas, un contrôle visuel du stock de l'intéressé a tout d'abord été effectué. Dans le régime de la T. V. A., ce moyen de contrôle n'est jamais employé. En outre, aucune obligation n'est faite à la petite entreprise de dresser un inventaire, et ce en raison du fait que cet inventaire entraîne des difficultés particulières pour de telles entreprises.

— Le problème de la marge bénéficiaire ne se posait pas dans le régime des droits de timbre. Mais, dans le régime de la T. V. A., il constitue un important facteur parce qu'il existe un rapport très étroit entre la valeur ajoutée et la marge bénéficiaire.

— Il s'ensuit également que le lien entre les impôts sur les revenus et la T. V. A. est très étroit. Il n'en était pas ainsi pour les droits de timbre.

— Enfin, il n'existait pas de comptabilité obligatoire dans le régime des droits de timbre. Dans le régime actuel de la T. V. A., cette obligation existe effectivement. Ainsi, l'article 48³ se justifiait davantage dans le Code des taxes assimilées au timbre que dans l'actuel Code de la T. V. A.

c. L'interférence des administrations de la T. V. A. et des impôts directs a pour conséquence que le chiffre d'affaires d'un assujetti, déterminé par l'une des administrations, vaut également pour l'autre. Cette exécution pratique du contrôle a cependant pour conséquence que les taxations par comparaison (art. 248 C. I. R.) ou d'après des signes et indices (art. 247 C. I. R.), non prévues par le Code de la T. V. A., sont néanmoins appliquées indirectement lorsque l'administration des contributions directes procède d'abord à un contrôle ou à une révision qui fait apparaître une augmentation du chiffre d'affaires. C'est ainsi que devient exigible un montant de T. V. A. dénué de tout fondement juridique.

Dans ces cas également le contribuable se retrouve sans aucune défense, même s'il a à sa disposition une comptabilité tenue conformément aux prescriptions légales.

Telles sont les circonstances dans lesquelles a été déposée la présente proposition de modification de la loi.

PROPOSITION DE LOI

Article unique.

A l'article 64 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée est inséré un § 2bis, libellé comme suit :

« La preuve du contraire est censée avoir été faite lorsque le contribuable a observé ses obligations comptables et administratives conformément aux prescriptions légales résultant du présent Code ».

26 novembre 1974.